

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Bohumíra Žídka a soudkyň JUDr. Zuzany Ihnátové a JUDr. Šárky Žmolilové v právní věci žalobkyně **Miroslavy M.**, nar. xxx, bytem xxx, zastoupené JUDr. Miroslavem Gajdziokem, advokátem v Ostravě – Moravské Ostravě, Vítkovická 3276/2A, proti žalovanému **Fakultní nemocnici Ostrava**, se sídlem Ostrava-Poruba, 17. listopadu 1790, za účasti vedlejšího účastníka na straně žalovaného **České pojišťovny a. s.**, se sídlem Praha 1, Spálená 16, adresa pro doručení: Ostrava – Moravská Ostrava, 28. října 32, **o zaplacení částky 559.070,- s příslušenstvím**, k odvolání žalovaného proti rozsudku Okresního soudu v Ostravě č. j. 24C 332/2013-97 ze dne 2. 9. 2015,

t a k t o :

I. Rozsudek okresního soudu se v odstavci I. výroku **mění** tak, že se žaloba na zaplacení částky 553.629,- Kč s příslušenstvím **zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

III. Žalovaný a vedlejší účastník **nejsou povinni** zaplatit státu soudní poplatek.

IV. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů odvolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Napadeným rozsudkem soud prvního stupně uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni částku 553.629,- Kč s úrokem z prodlení z částky 313.629,- Kč za dobu od 30. 12. 2013 do zaplacení (odstavec I. výroku), zamítl návrh na zaplacení úroku z částky 240.000,- Kč za dobu od 30. 12. 2013 do zaplacení a na zaplacení částky 3.215,- Kč s úrokem z prodlení za dobu od 30. 12. 2013 do zaplacení (odstavec II. výroku), řízení co do částky 2.226,- Kč s úrokem z prodlení za dobu do 30. 12. 2013 zastavil (odstavec III. výroku), rozhodl o povinnosti žalovaného a vedlejšího účastníka zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 52.466,- Kč (odstavec IV. výroku), uložil žalovanému a vedlejšímu účastníku povinnost zaplatit státu společně a nerozdílně soudní poplatek ve výši 27.682,- Kč (odstavec V. výroku).

Rozsudek napadl včas podaným odvoláním směřujícím proti odstavcům I., IV. a V. výroku žalovaný. Namítal nesprávné skutkové závěry a nesprávné právní posouzení věci. Dle jeho názoru ze znaleckého posudku jednoznačně vyplývá, že chirurgické řešení primární choroby štítné žlázy bylo indikováno zcela v souladu se současnými poznatky lékařské vědy, tedy lege artis, operatér při operačním výkonu postupoval zcela lege artis a sledovaného medicínského cíle bylo dosaženo. Znalci uvádí, že k pochybení ze strany operujících lékařů dle dostupné dokumentace ze dne 8. 3. 2011 nedošlo. Znalecký posudek rovněž konstatuje, že v současné době neexistuje metoda nebo prostředek, jak poškození zdraví utrpěnému žalobkyni zabránit, neexistuje metoda, která by před operačním výkonem informovala o anatomických poměrech ve smyslu průběhu a větvení zvrtného nervu u konkrétního jedince. Ověření anatomické situace je možno jedině při operaci, buďto přímo vizualizací nebo elektroneumonitorizací. Sám znalec odpověděl, že postup lege artis nepožaduje kombinaci obou metod. Byl zvolen nejvhodnější přístup, který obvyklému přístupu v rámci této operace při vizualizaci předmětného nervu vyhovuje. Žalovaný dle svého názoru prokázal, že učinil vše proto, aby ke vzniku škody nedošlo, aby se tak exkulpoval z presumpce zavinění ve smyslu § 420 odst. 3 občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. Žalovaný dodržel všechny předepsané postupy, aby vzniku poškození zdraví žalobkyně zabránil a neporušil žádnou právní povinnost. K poškození zdraví žalobkyně došlo nezávisle na osobě lékaře. Přesto soudem byl shledán za tato poškození zdraví žalovaný odpovědným, z čehož vyplývá jakási prostá odpovědnost za výsledek operace, nikoliv odpovědnost za porušení povinnosti. Rovněž žalovaný nesouhlasil se zvýšením bodového ohodnocení tak, jak to učinil okresní soud. Žalovaný se domáhal změny napadeného rozhodnutí tak, že žaloba bude zamítnuta.

Žalobkyně ve svém vyjádření poukázala na to, že znalecký posudek za lege artis označuje operátorem zvolený postup identifikace zvratného nervu, tj. volbu metody vizualizace. Způsob provedení samotného operačního výkonu takto neoznačuje, jak nesprávně uvádí žalovaný. S ohledem na důkazy v řízení provedené nelze pojmem lege artis ohodnotit operační výkon s tak závažnými až devastujícími účinky na zdraví pacienta, jak se tomu stalo v případě žalobkyně, tj. k přetěti zvratného nervu hlasivek na obou stranách, přičemž pravostranné poškození nebylo při operaci zjištěno vůbec a k jeho zjištění došlo až za situace, kdy se žalobkyně ocitla v ohrožení života. Lze mít také pochybnost, zda identifikace zvratného nervu byla provedena s patřičnou mírou péče operátora. Je nepochybné, že pro identifikaci zvratného nervu mohlo být žalovaným učiněno více, a to kombinací použité metody s metodou neuromonitorizace, která však použita nebyla. Zvýšená krvácivost u hyperfunkce štítné žlázy je obvyklá a tudíž pro operátora předvídatelná. Skutečnost, že operací byla odstraněna štítná žláza, nemůže ospravedlnit další negativní účinky této operace. Závěry o odpovědnosti žalovaného jsou opřeny o zjištění, že poškození hlasivek žalobkyně je důsledkem nechtěného nevědomého nedbalostního jednání lékaře žalovaného, tj. subjektivní příčinou. Z provedeného dokazování není pochyb o tom, že v postupu operátora došlo k pochybení. První tři předpoklady odpovědnosti za škodu dle ustanovení § 420 odst. 1 a 3 občanského zákoníku účinného do 31. 12. 2013 (protiprávní jednání, škoda a příčinná souvislost) byly v řízení prokázány. Je pak na žalovaném, aby prokázal, chtěl-li se vyvinít, že vzniklou škodu nezavinil, a to ani z řečené nevědomé nedbalosti. V tomto směru však žalovaným žádný důkaz předložen nebyl. Žalobkyně navrhovala potvrzení napadeného rozsudku jako věcně správného.

Odvolací soud přezkoumal napadené rozhodnutí v odstavcích I., IV. a V. výroku, včetně řízení předcházejícího jeho vydání a dospěl k závěru, že odvolání je důvodné.

Z obsahu spisu se podává, že žalobkyně se domáhala náhrady škody na zdraví, kterou měla utrpět ze strany žalovaného při operaci štítné žlázy dne 18. 3. 2011. Při operaci došlo k poškození obou zvratných nervů hlasivek žalobkyně, v důsledku čehož žalobkyně trpí oboustrannou obrnou hlasivek. Bylo vyčísleno hodnocení bolestného a ztížení společenského uplatnění, dále pak požadovala náhradu za ztrátu na výdělků. Okresní soud provedl ve věci dokazování listinami, znaleckým posudkem, včetně výslechu znalce a výslechem žalobkyně, jak je zachyceno v protokole o jednání ze dne 2. 9. 2015.

Znalecký ústav – Lékařská fakulta Univerzity Palackého v Olomouci dospěl k závěru, že chirurgické řešení primární choroby štítné žlázy žalobkyně bylo indikováno zcela v souladu se současnými poznatky lékařské vědy – „lege artis“. Operace byla na obou stranách spojena s vizuální identifikací zvratného hlasového nervu, k čemuž bylo přistoupeno na obou stranách až po částečné mobilizaci pravého i levého laloku štítné žlázy. Takový postup v současné době splňuje kritéria

prevence lékařského porušení zvratného nervu. Operatér tedy postupoval zcela lege artis. Ve chvíli, kdy zjistil při revizi operační rány přerušení levého zvratného nervu, zcela ve smyslu lege artis, přivolal konziliáře z neurochirurgie k okamžité sutuře nervu. Je nutno konstatovat, že došlo k iatrogennímu (tedy lékařem vyvolanému) poškození zdraví pacientky ve smyslu oboustranné obrny hlasivek. Tato komplikace se pohybuje při současné technice a taktice okolo 0-0,1%. K pochybení ze strany intervenujících lékařů dle operačního protokolu dne 8. 3. 2011 nedošlo. K iatrogennímu poškození došlo v souvislosti s nutností použití tupých kovových nástrojů jako je chirurgická pinzeta, nůžky a preparační peán. V současné době neexistuje žádná metoda, která by informovala před operačním výkonem o anatomických poměrech ve smyslu průběhu a větvení zvratného nervu u konkrétního pacienta. Ověření anatomické situace je možné jedině peroperačně, a to buďto přímo vizualizací a nebo elektroneumonitorizací (monitorování odpovědi hlasivkového svalu na stimulaci zvratného nervu proudem). Z operačního protokolu plyne, že zvratný nerv na obou stranách byl nalezen prvním způsobem, přes vizuální identifikaci nervu však nelze poškození jeho kmene či jeho větví zcela spolehlivě vyloučit. Této komplikaci nelze nikdy absolutně zabránit. Z výsledku zaměstnance znaleckého ústavu prof. MUDr. Ivo Stárka bylo dále zjištěno, že vizualizace nervu byla provedena řádně, přičemž postup lege artis nevyžaduje kombinaci obou metod, tj. vizualizace a elektroneumonitorizace. Dle znalce byl zvolen nejvhodnější přístup, který obvyklému přístupu v rámci této operace při vizualizaci předmětného nervu vyhovuje. V případě, že by došlo ke kombinaci obou identifikačních metod, možné riziko pro pacientku by se snížilo, nikoliv však absolutně. Vizualizace bez odstranění laloku štítné žlázy v podstatě není možná, vizualizace s odstraněním laloku štítné žlázy je dnes běžným postupem. Poškození nebylo zaviněno nešetrným postupem lékaře. Znalec použil termín vitium artis.

Okresní soud opřel své rozhodnutí ve věci o názor, že současné použití obou metod, tj. vizualizace a elektrické stimulace hlasových nervů, významným způsobem eliminuje riziko přetětí těchto nervů a přestože postup pracovníka žalovaného byl v případě žalobkyně postupem lege artis a nebylo zjištěno žádné nedodržení standardů lege artis, přesto existuje metoda, která významným způsobem může eliminovat riziko přerušení zmíněných zvratných nervů, jež ovšem v daném případě nebyla použita. Jedná se o shora uvedenou metodu elektrické stimulace zmíněných nervů za účelem zjištění konkrétního průběhu nervů a jejich větví. Okresní soud dospěl k závěru, že by v daném případě byla provedena operace lege artis, žalovaný odpovídá za vznik škody na zdraví žalobkyně, ke které došlo nechtěným a neúmyslným způsobem při provádění lékařsky indikované operace. Soud odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25Cdo 4223/2009.

Odvolací soud s tímto právním hodnocením nesouhlasí.

Správně byl aplikován právní předpis – občanský zákoník účinný do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“), neboť ke škodě na zdraví došlo před 1. 1. 2014

(§ 3028 odst. 3 občanského zákoníku č. 89/2012 Sb.). Dle § 420 odst. 1 obč. zák. každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti. Dle odstavce 2 škoda je způsobena právnickou osobou, anebo fyzickou osobou, když byla způsobena při jejich činnosti těmi, které k této činnosti použili. Dle odstavce 3 odpovědnosti se zproští ten, kdo prokáže, že škodu nezavinil.

Je nesporné, že při operaci štítné žlázy došlo u žalobkyně k poškození obou zvrtných hlasových nervů. Znalecký ústav však dospěl k jednoznačnému závěru, že postup operátora při operaci žalobkyně byl lege artis, tj. proveden v souladu s nejmodernějšími obecně uznávanými poznatky a postupy pro daný typ operačního výkonu. Prevenci poškození zvrtných hlasových nervů operátor zvolil také lege artis, kdy přistoupil při operaci k tzv. vizualizaci těchto hlasových nervů. Je skutečností, že došlo k nezvratnému poškození obou hlasových nervů při operaci, a také je skutečností, že byla použita metoda vizualizace, nikoliv metoda elektro neumonitorizace, případně kombinace obou metod. Znalecký ústav však vyslovil jednoznačný názor, že postupu lege artis odpovídá použití byť jen jedné metody, v daném případě vizualizace. Pokud žalovaný nepoužil metodu elektro neumonitorizace, nezaložil tím postup při operaci, který by bylo možno označit non lege artis. Na tomto závěru nemůže nic změnit ani ta případná skutečnost, že by snad přístroj nemocnice k dispozici měla. Operující lékař postupoval při operaci štítné žlázy žalobkyně dle pravidel vědy a uznávaných medicínských postupů a komplikace, která se při této operaci přihodila je nešťastnou okolností, které se absolutně nevyhne žádné pracoviště a žádný operátor. Za situace, kdy na straně žalovaného nebyl shledán postup non lege artis, není zde dán jeden ze základních předpokladů pro odpovědnost za škodu, a sice protiprávní jednání žalovaného, ať již ve formě úmyslu či nedbalosti.

Okresní soud opřel své rozhodnutí o rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25Cdo 4223/2009 ze dne 26. 10. 2011. Situace však není zcela totožná. Citované rozhodnutí totiž vychází ze skutkově zcela odlišné situace, kdy došlo k (být nevědomému) pochybení operátora, který volbou operační metody všeobecně považované za rizikovější podcenil nebezpečí poškození zvrtného nervu. Pojem vitium artis je zde použit a vyložen jako pochybení (nesprávnost postupu), tj. porušení povinnosti, a to sice neúmyslné a nevědomé, ale učiněné v nevědomé nedbalosti, nikoliv jako nepředvídatelná okolnost mající svůj původ ve vlastnostech biologické hmoty. Je nutno poukázat na další rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci sp. zn. 25Cdo 2328/2013 a především 25Cdo 259/2012, který zde uvádí, že pojem vitium artis nemá v medicínsko-právní terminologii jednoznačný význam a v literatuře je vhodnost jeho užívání zpochybňována. Judikatura dovolacího soudu pak je ustálena na tom, že pojem vitium artis, v doslovném překladu „chyba umění“, se nejčastěji používá k vysvětlení možných omylů a chyb, které neúmyslně vznikly při různých způsobech terapie. Pro závěr, zda takový postup vede k odpovědnosti, je pak významné, zda šlo skutečně o pochybení, byť dokonce nevědomé, či jen o komplikaci mající charakter náhody.

V daném případě je odvolací soud přesvědčen, že šlo právě o druhý případ, tj. komplikaci mající charakter náhody. K tomuto názoru jej vedou jednoznačně vyslovené závěry znaleckého ústavu, dle kterých operatér použil operační taktiky a podnikl všechna opatření k prevenci porušení zvratného nervu, postupoval zcela v souladu s nejmodernějšími obecně uznávanými poznatky a postupy pro daný typ operace, tj. lege artis, a to včetně vizualizace zvratného hlasového nervu. Rozhodně nelze přijmout závěr, že by operatér zvolil méně vhodnou či rizikovější metodu zákroku, v důsledku čehož by mohl soud dojít k závěru, že došlo k pochybení operatéra, potažmo žalovaného. Takový závěr z provedených důkazů naprosto nevyplývá.

S ohledem na vše shora uvedené odvolací soud změnil napadené rozhodnutí v souladu s § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a žalobu v celém rozsahu jako nedůvodnou zamítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů je odůvodněn tou skutečností, že procesně úspěšný žalovaný a vedlejší účastník na straně žalovaného se tohoto práva výslovně vzdali.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat podle § 237 o. s. ř. dovolání k Nejvyššímu soudu v Brně ve lhůtě dvou měsíců ode dne doručení jeho písemného vyhotovení u Okresního soudu v Ostravě.

Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud.

V Ostravě dne 18. dubna 2016

JUDr. Bohumír Žídek, v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Tereza Polášková